

Prišel je do grajskega sadovnjaka, ki je segal na tej strani sem do potoka, rahlo žuborečega po ravnéji, a kameniti strugi. Črez vodo se je vzpenjal tukaj ozek, iz brezovih debel narejen mostič.

Dvignil je pogled in — nemo obstal.

Na mostiču je stala vitka deva, v priprosti, svitlosivi obleki, mirno zroča v hitce vodovje. Kriva, preko potoka nagnjena jablana je v lahno zibajočem se pomladanskem vzduhu vsipala svoje belorudeče cvetje po fini, temni glavi in po lasih spletenih v debelo, dolgo kito. Gledala je v stran, Ivan je videl samo pol njenega milega profila. A ta slika, polna nežnega soglasja in pr rodne poezije, je tako silno ugajala duševnemu stanju mladega Lesarja, njegovi popolnoma lepoti udani naravi, da je še stal in zrl na ono mesto, ko je deva že davno odšla in izginila za gostim drevjem in grmovjem sadnega vrta, ne da bi bila opazila svojega občudovalca. Najbližja steza do gradiča je bila skozi sadovnjak, a Ivan si ni upal za lepo prikaznijo, šel je dalje po svojem neravnem, od vode izpranem potu poleg potoka in stopil od druge, glavne strani na Jesenik.

(Dalje prihodnjič.)

Pomladna.

Snežena še je naša plan
Potoček je leden,
A v zlatih žarkih trepeta
Pomladni, tihi sen

In mehko boža dih njegov
Bregove in polje —
Ah, da zavel bi tudi v to
Zadušeno srce!

Kristina.

Kakošna bodi mati.

Francoski spisal B. H. Gausseron.

Napoleon je dejal, da je bodoča zla ali dobra nprav odvisna, jedino le od matere. Govoré z gospo Campanovo, je trdil, da so stari sistemi vzgojevanja ničvredni, ter poizvedoval hkratu, česa bi trebalo, da se vzgaja mladež prav in dobro.

„Mater je treba“ — je odgovorila gospa Campanova. Tak odgovor je osupnil Napoleona tako, da je vzkliknil: „Glej, ves sistem vzgojevanja v jedni sami besedi!“

In res, ona ki ziblje dete, gospoduje svetu; saj le ona vodi in uči mlade dušice, ki vtisnejo zgodovini že jutri nov pečat. Vsak pogled, vsak naglas, vsak materin čin se vtisne v srce in pamet deteta že v najnežnejši mladosti in vpliva pozneje na srce v neizbrisnem spominu.

Materino dostojanstvo stoji nad vsakim drugim dostojanstvom sveta. Prav je storila gospa Laeticija Bonapartejeva, da je zavrnila pred zbranim dvorom vsa razdražena svojega sina - cesarja, ko ji je ponudil roko v poljub: „Pač bi vi morali poljubiti roko oni, ki Vam je dala življenje!“

Nihče ne oporekaj, da je dobra mati mojstersko delo prirode; najkrasnejša in najdragocenejša stvar je na vesoljni zemlji. Njej zahvaljuje človeštvo visoke čine in vznešena dela velike večine genijev in junakov. Ideje, ki jih vcepi mati v duha nadarjenega otroka, moremo primerjati s pismenkami, ki jih vrezujemo v skorjo in ki rastejo z drevesom.

Walter Scott je črpal svoje nagnenje do poezije srednjega veka iz starih balad, koje sta mu peli mati in babica še predno se je naučil čitanja. Goethejevo mater je dičil nenavadno razvit talent, buditi v mladih dušah energijo; kaj izvrstno je znala učiti spoznavati svet, imajoča obsežne iskušnje.

Neki tujec je dejal, ko se je seznanil z njo: „Sedaj umem, zakaj je postal Goethe mož, kakoršen je“. Sicer je pa tudi sin vselej radostno priznaval, koliko je dolžan svoji materi.

Znano je, kako visoko sta cenila pesnika Lamartine in Viktor Hugo svoji materi in kako ganljivo povdarjata, da sta dolžna svojim materima ne samo življenje, ampak tudi vspodbudo, ki ju je dvigala in ki ju je povzdignila kot velikane nad druge velike može.

Neka mati je vprašala nekoč duhovitega znanca, kedaj prične vzgoja svojega 4letnega sinka. „Ah! madame“, ji odgovori oni, „če niste že pričeli, zamudili ste štiri leta“.

Mnogokrat se razpravlja to in ono o modrosti starega veka. Podajam tu dvoje prislovic, ki pričata, da je opravičena sodba o modrosti starih časov.

„Prepusti vzgojo svojega otroka sužnju in kmalu se ti vzgoji otrok v sužnja“.

„Blažen je le oni, kojega uči mati!“

Prava mati zmore več nego sto dojk in sto profesorjev. Dete, ki ni deležno nadzorstva, nauka in navoda materinega, je izgubilo takoj od dne svojega rojstva nepregleden hasek in nič mu ne nadomesti več te izgube. Da bi le to uvaževale vse žene, ki ljubijo sicer svojo deco, a ljubijo vendar bolj brezbriznost in veselice.

Kje najdeš več potrpežljivosti če ne v materi? „Zakaj ponavljate temu malopridnežu isto dvajsetkrat?“ karal je nekdo gospo, ki se je

trudila, vcepiti v malo trmasto glavico nekaj navadnih pojmov. „Ker bi bil ves moj trud zaman, če bi ponovila le devetnajstkrat“ je odgovorila ona.

A tudi osodepolno vpliva na značaj in na razvoj svojih otrok mati, nečem reči zla — kajti ne govorimo tu o izrodkih — vendar pa nespačetna, prenapeta ali nerazsodna.

Glejmo le mater Lorda Byrona, toli togotno, da je umrla od gnjeva, ko je čitala svojega tapetnika opomin k plačilu računa.

Vzgojila je Gordona Byrona v vihnem vzdušju; dušila in utrujevala ga je sedaj s strastnimi poljubki, a že se je zopet znašala nad njim v strastni razdivjanosti, v kateri se je tako daleč spozabila, da se ni sramovala, tepsti ga in ga po hiši preganjati s klesčami v rokah. In prav tu je iskati vzroka Byronovi abnormalnosti in razmršenosti v temperamentu in v pesniški inšpiraciji; v taki vzgoji leži tudi povod bolešni potezi Byronovega genija, oni ironiški — bolešni potezi, ki je nadela Byronu satanov znak.

Velik v svojih slabostih s strastnim srcem in skeptiški skozi in skozi, je nosil v sebi materin strup, ki ga je vsesal v sebe že kot dete. „Niso me v mladosti učili krotiti srca, zastrupili so mi v vrelcu moje življenje“.

In zato je neobhodno potrebno, da so žene večje svojega materinskega poklica. Ni se mu moči priučiti v šolah in je ta poklic radi tega izmed vseh najtežji. Morda je to vzrok, da ni v šolah pouka o izvrševanju tega poklica.

Nežnosti in trdnosti je treba nasproti otrokom, moramo jim biti dobri in moramo jih navajati k poslušnosti.

„Človek, ki se je naučil trobiti v rog in pa razvajeno dete sta nezno druga“ pravi neka tuja prislovica. Trobec ima pa saj veselje se svojo zvočno spretnostjo, dočim je razvajeno dete samo sebi v nadlego, nezno je tudi drugim in to tem bolj, čim bolj je razvajeno.

Materi, ki si svojo glavo nikdar ni hotela beliti s kaznovanjem svoje dece, preti nevarnost, da si bode morala, ko doraščejo otroci, marsikdaj beliti srce.

Z druge strani se pa varuj mati, da ne škoduje z neizvršljivimi ukazi in z brezpomembnimi prepovedmi svoji avtoriteti v očeh otrok. Napčno jo, ako se ravna z dečki, kakor da so iz stekla in ako se jim brani zdaj to, zdaj ono, samo da jim kaj ne škoduje.

Vodi naj nas glavno načelo: ne delajmo težav, izvzemši, ako vidimo, da se ubramimo s tem večjih težav. Ugodi se naj željam, ako se ne npira temu zdrav razum. Kakor hitro se pa za kaj odločimo, treba ob sklepu vztrajati. Če se ne privadi otrok že od početka smatrati vsak „da“ matere zgolj kot da in vsak „ne“ zgolj kot ne, se razvadi in je kmalu pokopana vsa materina avtoriteta.

Preveč nesebične in otrokom preveč udane matere zakrivijo, da postanejo otroci sebični. Ako vidi otrok, da žrtvuje mati svoj čas, vse svoje novce, vse moči in radosti v to, da zadosti zahtevam otrokovim, se mu vcepi v misel prepričanje, da ima pravico zahtevati tudi od vsacega drugega jednako nesebičnost. Zahteva potem vedno le več in ni ga moči nikoli zadovoljiti.

Mati, ki se zadovoljuje s starimi cunjami, da le preskrbi sinu novo obleko, in ki se z delom utruja, da se le sin zabava, rabi najboljša sredstva, da vstvari iz sina potratnika, sebičneža in končno ničvredneža.

Modra mati ve, da mora stati na čelu domu in čuva zato svoje mesto z mirno a neodjenljivo dostojnostjo.

Nikdar se ne poniža za služkinjo svojih otrok.

Najboljše in najlepše stvari bodejo naj za njo, ne pa za sine ali hčere. Ona je kraljica, in dolžnost ji je, da čuva svojo krono na glavi.

Tako mater bodejo spoštovali otroci od prve mladosti naprej in jo bodejo vselej stavili nad sebe. Upadala ne bo mati v očeh otrok, čeprav bodo doroščali. In čeprav jo bodejo otroci prekašali v izobrazbi in v vedi, ostane mati nad njimi, odlikujoča se po plemenitosti in po vznosu svojih čutstev. Česar ne ve njen duh, ve njeno srce.

Gorje materi, ki ni taka!

Iz češčine priredila *P. Foersterjeva*.

Kapčev stric.

Spisala Milena.

Ne vem, kako je to, da sva se z Kapčevim stricem — bratom našega soseda — vedno dobro razumela. Bil je to prijazen dober možiček pri kacic sedemdesetih letih. — Ženskih ni mogel prav trpeti, trdil je vedno, da smo me ženske samo za zmešnjavo na svetu.

No, mene je imel vendar rad. Včasih sem sedela na našem vrtu in kaj brala ali brčkala, pa je prišel stric na sosedni vrt k svojemu uljnaku in malo zakašljaj, da sem ga slišala. In potem sem tebi nič; meni nič zlezla skozi plot in kmalu sem sedela tam pred ulnjakom in stric mi je pripovedoval razne dogodbe iz svojih mladih let. In ono raskavo, razorano lice nagubalo se je v prijazen smehljal in oči izpod sivih obrvij so se tako-le zasvetile kakor nekoč, ko je Kapčev stric bil še najlepši fant v fari.

O saj mi je večkrat pravil, kak je bil v „svojem času“.